

Az államfő árnyékában Az Elnöki Tanács Elnökének felesége, Losonczi Pálné kitüntetései

VARGA ÉVA és GYURÁKOVICS NORBERT

Rippl-Rónai Megyei Hatókörű Városi Múzeum
H-7400 Kaposvár, Fő u. 101., e-mail: varga@smmi.hu, gyn@smmi.hu

VARGA, É. & GYURÁKOVICS, N.: *In the shadow of the President. Medals of Mrs. Pálné Losonczi, wife of the Presidential Council's president.*

Abstract: A short essay was published about Pál Losonczi, the Presidential Council's president and about his medals, which are owned by our museum in the pages of Numizmatikai Közlöny. Now our main purpose is to elaborate the medal-collection of the wife of the former President. As a part of diplomatic protocol, Mrs. Pálné Losonczi often kept his husband's company during his external visits, when she also got prestigious medals. In our opinion all of information about prize-winners belong to the verification of the objects. Our script tries to answer the question, who Mrs. Pálné Losonczi was with the technique of oral history. After it her four medals will be introduced professionally, which are held in our museum right now.

Keywords: Phaleristics, women's story, First Board of Order of the Pleiades of Iran (Haft Paykar), Grand Cross of the White Rose of Finland (women), Order of Gabriela Silang of the Philippines, Grand Cross of Portugal Merit

A szakirodalom egybehangzó véleménye szerint a néhai magyar államfő, Losonczi Pál az egykori pártelit legrejtőzködőbb tagjai közé tartozott. Mesébe illő karrierjének története – azaz, hogy hogyan lett egy kis Isten háta mögötti somogyi faluból származó parasztyerekből az ország első embere, azaz a legmagasabb jogi méltóság képviselője – jól szemlélteti a kádári Magyarország vezetői kiválasztódásának mechanizmusát.¹

Minden sikeres férfi mögött áll egy nő – szól a mondás. A rendszerváltás előtti időkben, a pártállam keretei közt nem nagyon volt fogalma a magyar társadalomnak arról, milyen a politikusok családi háttere. A kötelező munkás-paraszt származás hangoztatása mellett tabunak minősült, hogyan, milyen körülmények között élnek, egyáltalán van-e feleségük, hogyan nevelik a gyerekeiket stb. A feleség protokoll szerinti feltűnése villanásnyi volt csupán. Ahogy nem volt nyilvános beszédtema jelenléte, úgy az sem, hogy épp milyen kosztümöt viselt az aktuális protokolláris rendezvényen. Igaz, a férfi politikusok ruházódásával sem foglalkoztak különösebben. Emlékeztet, hogy még 1988-ban, a puha diktatúra szürke puritánságában is milyen feltűnést, milyen negatív felhangokkal vegyes visszhangot keltett az a sajtóhír, miszerint Grósz Károlynak, az MSZMP főtitkárának és országunk miniszterelnökének frakkot kell készíttetnie, hogy az Egyesült Államokba

tett látogatása alkalmával a legmagasabb diplomáciai körökben is megjelenhessen.

Ezúttal arra a kérdésre kerestük a választ, ki volt Losonczi Pálné. Vajon milyen ember lehetett? Az oral history módszerben bízunk. Azonban már a kezdet kezdetén sejthető volt, hogy nehéz dolog lesz adatközlőt találni, kérdéseinkre értékelhető feleletet kapni, annak ellenére, hogy méltán számíthattunk a közszereplők felé irányuló kíváncsiság természetes mivoltának mindenkori meglétére.

Mi magunk is kíváncsiak voltunk és szívesen szolgáltunk újdonságokkal. Ám aki intimpista részletekre számított, annak csalódnia kell, ámbár várakozása érhető. A bulvár a mindennapok része. Tudnivaló, hogy híres emberek magánszférája mint téma régóta kelendő árucikk, népszerű és divatos. Az ilyen tartalmú művekért mindig szívesen áldozott pénzt az átlagos olvasó.

Már a XIX. század utolsó harmadában, az intézményszerű nőnevelés hajnalán fiatal lányok számára divat volt példaképpül állítani Magyarország nagyasszonyait. A régi divat napjainkra a könyvpiaci versennyel újjáéledt. Olyannyira, hogy már a természetes emberi érdeklődést meghaladó mértékben áll rendelkezésre a vonatkozó olvasnivaló. Hogy kikről, hogyan emlékezzenek a különféle írások, jellemzőek a korra, amelyben a kiadványok születnek. A kiadók ma is a hölgyek kíváncsiságára építenek. A megidézett hazai nagyasszonyok a legkülönfélébb kategóriába tartoznak. Soraikban szerepelnek hazai női szentek és királynék, harcos hölgyek és valódi királynők. Felvonulnak a különböző korok irodalmi vonatkozású nőalakjai. Legnagyobb sikerük a történet pikantériája okán mostanában a műzsáknak, azaz a legnagyobb magyar költők szerelmeinek vannak. Hozzájuk képest rezignálnak mondható érdeklődés övezi a színpad nagyasszonyai és a sportlédik életét. A politika forgatagában feltűnő nők, a miniszterelnökök, államfők feleségei az intimpista bulvársajtó legújabb felfedezettjei. Az amerikai försztlédiket övező kultusszal szemben azonban a magyar állami vezetők feleségeinek legtöbbször még a nevére sem emlékszünk. Személyiségük a háttérben rejtőzködve többnyire elsikkadt, a történelem sodrában rájuk vonatkozóan alig maradt fenn írásos vagy tárgyi emlék, portréjuk megrajzolása meglehetősen nehéz, szinte lehetetlen.²

¹ Losonczi Pálról és a múzeumunkba került kitüntetéseiéről e sorok írójától 2013-ban összefoglaló tanulmány jelent meg a Numizmatikai Közlöny oldalain (Varga Éva: Érdem és protokoll. Államfői kitüntetések a Somogy megyei múzeumban. = Numizmatikai Közlöny. Főszerk.: Torbágyi Melinda. Bp., 2013. 115-128. p.

² <http://www.origo.hu/itthon/20130129-kik-voltak-a-magyar-miniszterelnokok-felesegei.html> (Wirth Zsuzsanna cikke az Origon)

Sírfotó – Losonczy Pál és felesége sírja a barcsi Béke utcai temetőben (Fotó: Gyurákovics Norbert, 2014.)

Ha Losonczy Pált az egykori pártelit legrejtőzködőbb tagjaként aposztrofáljuk, ez a megállapítás a politikus magánéletére, felesége ismertségére hatványozottan vonatkozik. Bizonyára sokan úgy vélik, ez a téma érdektelen. Az adatok felkutatásával foglalkozni kárba veszett idő. Az államfői és az államfő feleségének adományozott kitüntetésekét őrző múzeumban dolgozó történész-muzeológusnak azonban más a véleménye. A tárgyak verifikációjához³ a kitüntetett személlyel kapcsolatos információk, ismeretek összessége is hozzátartozik. Losonczy Pál, „az önálló nézetek nélküli kádári találmány”⁴ mivoltával együtt a Kádár-kori Magyarország emblematikus figurája volt. Személyiségének megrajzolásával, kapcsolatainak kutatásával minden bizonnyal a kor jellemző viszonyainak megragadására nyílik lehetőség.

Losonczy Pálnéről minimális információkkal rendelkezünk. Kiindulópontunk barcsi nyughelye, a Béke utcai temetőben lévő síremlék. Innen tudjuk, hogy a férjénél hét évvel volt fiatalabb, 1926-ban született. Tíz évvel élte túl a rendszerváltozást. Férjénél hat évvel előbb, 1999-ben hunyt el, 73 évesen.

Míg forsztlédi elődjét, Dobi Istvánnét sokszoknyás parasztasszonyként őrzi a halványuló kortárs emlékezet, a barcsi Dráva Múzeumban őrzött fényképek tanúsága szerint Losonczy Pálnét a szolid, visszafogott ízlésvilágú egyszerűség, az életkorának megfelelő városi öltözetű külső jellemezte. Megjelenésével megfelelt a korabeli, kádárista puritán elvárásoknak. Külseje azt sugározta: ő egyszerű, hétköznapi ember, olyan mint bárki más.

A legtöbb bizalmas természetű információ Losonczy-ékről Barcsról volt remélhető, ugyanis a családot életének két, jelentős része is a településhez köti. Az első, 1957-ig, Losonczy Pál országos karrierjének indulásáig tartó korszak, a másik pedig az országos politikától való

visszavonulástól, 1989-től a sírig tartó időszak. Erről az utóbbi időszakról, valamint az elnöki évekről „alulnézetből” sikerült intuíciót nyernünk egy barcsi lakos visszaemlékezéséből, akit a barcsi Dráva Múzeum munkatársai ajánlottak figyelmünkbe. Szélesebb körben – sajnos – mindmáig nem áll módunkban érdeklődni, információhoz jutni. Losonczyék zárkóztan éltek. Kevés emberrel – közvetlen rokonaikkal, a barcsi városvezetőkkel, az egykori somogyi pártelittel – tartottak kapcsolatot. Többen már közülük sem élnek, mások elzárkóznak. Magatartásukkal azt sugallják, közvetlen, élő hozzátartozóik, unokáik felkutatása nem ajánlatos.

Adatközlőnk előbb lelkes mesélésbe kezdett, majd pedig a nyilvánosságtól visszariadva neve említéséhez, az általa elmondottak közzétételéhez sem járult hozzá. A jelen körülmények között tanácsosabbnak látta a visszavonulást. Vajon miért? Jó helyi kapcsolatokkal rendelkező személyről, helyben közsismert családról van szó. Olyanról, aki mindmáig aktívan részt vesz a barcsi közéletben. Minden bizonnyal úgy vélte, hogy az általa elmondottak, a Losonczyékkal fenntartott egykori baráti kapcsolat a jelenben családja megítélésének negatív imázst kölcsönöz. Utólag arra az elhatározásra jutott, hogy visszaemlékezése nyilvánosságra hozatalához nem járul hozzá. Döntését tiszteletben tartjuk. Ez a magatartás mindenesetre számunkra több dolgról árulkodik. A homo kadaricus, valamint a szocializmus közsismert öt alaptörvénye (1. Ne gondolkodj! 2. Ha már gondolkoztál – ne mond ki! 3. Ha kimondtad – ne írd le! 4. Ha leírtad – ne írd alá! 5. Ha aláírtad – ne csodálkozz!) újraéledni látszik. A régi tételek túlélésével kísért a múlt. Az őszinteséget immár a jelennek szóló félelmek gátolják. Mindez egyúttal a közelmúlthoz való őszinte viszonyulás megragadásának jelenkori lehetetlenségét is jelzi.

Interjúalanyunk visszaemlékezése számos esetben olyan közhelyeket tartalmazott, amely a barcsi múzeumi kollégáink információival, tapasztalataival megegyezett. Ezeket a megállapításokat tesszük közzé. Tisztában vagyunk azonban azzal, hogy információink közül számos még további kutatásra, megerősítésre, kiegészítésre szorul.

Egybecsengő vélemény, hogy Losonczyék barcsi életvitele nem volt kirívó, nem volt hivalkodó. A feleségre puritán asszonyként tekintettek, többek között azért, mert úgy tudják, ő maga viselte a gondját férjének abban az időben is, amikor az ország utazó elnökeként a legnagyobb figyelem övezte. Losoncziné szerepvállalása a patriarchális hagyományoknak tökéletesen megfelelt. A háttérben szerényen meghúzódva a feleség a férj előrejutását volt hivatva segíteni, statisztaszereplőként időnként előlélve pedig az elnöki pozícióhoz tartozó reprezentatív feladatok ellátásában vett részt a protokoll előírása szerint. Lánykori nevét is tudják a barcsiak: Mazzaga Annának hívták⁵, s miként a férje, ő is bolhói születésű volt. Elmondták, hogy Losonczy Pálné egy ideig a barcsi téészben dolgozott. Később,

3 Varga Éva: Érdem és protokoll. Államfői kitüntetések a Somogy megyei múzeumban. = Numizmatikai Közlöny. Főszerk.: Torbágyi Melinda. Bp., 2013. 124. p.

4 Uo. 122. p.

5 Az anyakönyvi bejegyzés szerint 1926. május 2-án született Bolhón. Apja Mazzaga Mihály földműves, anyja Szokol Mária volt.

AZ ELNÖKI TANÁCS ELNÖKÉNEK FELESÉGE, LOSONCZI PÁLNÉ KITÜNTETÉSEI

Losonczi Pál és felesége a barcsi Vörös Csillag Termelőszövetkezet alapítóinak 35. éves találkozásán Szilonicpusztán, 1983. (A barcsi Dráva Múzeum gyűjteménye)

férje karrierjének alakulása is úgy kívánta, hogy a családnak szentelje magát. Losoncziéknak két fiúk született, Pál és Béla. Egyikük sem él már. Az ifjabb Pálnak egy fia, Bélának egy fia és egy lánya van. A Losonczi-gyerekek egyáltalán nem kerültek reflektorfénybe, s a rendszerváltással, amikor apjuk korábbi szerepvállalása negatív megítélést nyert, ezt valószínűleg nem is bánták. Az elnök halálát követően a múzeumok érdeklődésétől, megkeresésétől is elzárkózott a család.

Az elnökék a Semmelweis utca 5. szám alatt laktak. A szomszédokkal összejártak, akik elbűvölve hallgatták a Losonczi család külföldi élménybeszámolóit, megcsodálták az utazásokat illusztráló fényképeket, a protokoll szerint kapott ajándéktárgyakat.

Az egykori államfő és neje egyszerű emberek voltak, a visszaemlékezők szerint nem volt érzékük az értékekhez. Annuskát – természetesen – segíteni kellett a betöltött pozíciójának megfelelő öltözködésben. A protokoll előírásainak megfelelően vitték üzletkebe, szalonokba. Tanácsadói tudták a programokat és azt, hogy hova milyen ruha (estélyi, kosztüm) viselése illik. Ezeket a holmikát aztán Losonczi Pálné sajátjának tudhatta, mert meg is kapta.

A Dráva menti kisváros büszke volt az egykori államfőre, aki sohasem feledkezett meg gyökereiről. „Ha tudott, mindenkin segített” – emlékeznek – „személyének köszönhetően a településre több figyelem irányult.” Barcs a 60-as évek közepétől iparosodott, megindult a

középfokú oktatás. A helyiek úgy beszélnek, Losonczinak köszönhető a Dráva-híd újjáépítése és megnyitása, az infrastruktúra fejlesztése, valamint az, hogy az intézményi hálózat kiépítése eredményeként Barcs 1979-ben városi rangot kapott.

Nyugdíjazását követően, 1988-ban az elnök hivatalos utazásai során kapott kitüntetéseit, kincseit a Somogy megyei múzeumban helyezte el, 1989 februárjában a politikától teljesen visszavonult, végleg hazaköltözött. A környéken élők már megszokták a kormányőrök, a hivatali kocsik, a személyi sofőr jelenlétét, ami egy rövid ideig még rangja szerint megillette Losonczi. Az egykori államfő visszailleszkedett a vidéki mindennapokba, élte a nyugdíjasok hétköznapi életét. Bevásárolni járt, közvetlen volt, mindenkivel beszélt, nem csoda, hogy egyszerűen csak Pali bácsinak szólították. A barcsiak tisztelték, szerették. A kívülről úgy tűnt, Losonczi úgy él, mint bárki más. Keret gondozott, gyümölcsfái voltak. Takarékos ember volt. Gázfűtését (2000 körül) cserépkályhára cserélte, mondván, hogy a konvektor túl sokat fogyaszt. A sors iróniája, hogy Barcsra 1976–77-ben, amikor bevezették a gázt, akkor azt – az ott lakók nagy örömeire – épp a Semmelweis utcában kezdték. Hangoztatták is: „milyen jó, hogy itt lakik a Losonczi Pál, mert így előbb lett gázunk”. Negyed század múltán a nyugdíjas elnök már spórolt. Megvette a fát, maga fűrészelt, hordta be, nem fogadott segíteni senkit. Azt már kevesen tud-

Losonczy Pál és felesége a barcsi Vörös Csillag Termelőszövetkezet alapítóinak 35. éves találkozásán Szilonicpusztán, 1983. (A barcsi Dráva Múzeum gyűjteménye)

Losonczy Pálné a barcsi Vörös Csillag Termelőszövetkezet gépműhelyének bejáratánál, 1950-es évek (A barcsi Dráva Múzeum gyűjteménye)

Losonczy Pál és felesége Szilonicpusztán, 1960-as évek (A barcsi Dráva Múzeum gyűjteménye)

ták, hogy 1991-ben lecsökkentették a nyugdíját, sértett ember lett, a megyei múzeumtól is visszavette letétbe helyezett kincseit.⁶

Az elnök barcsi családi háza nem hivalkodó. Számos különbet lehet találni a környéken. Két szoba az utcára, egy az udvarra néz. Van benne még egy nappali, egy konyha és a fürdőszoba. Hátral az udvarban van a garázs. A berendezés is egyszerű volt. Losoncziné viszont kitűnő háziasszony hírében állt, ragyogóan főzött.

Ami a házban megfordulóknak azonnal szemet szűrt, az a lakás több pontján elhelyezett egzotikum volt; azaz a „kincsek”: elefántcsont-faragások, vázák, különféle dísz tárgyak, kagylókkal díszített keretű tükör, szőnyegek, trófeák. A volt államfő ugyanis gyakran vett részt vadászatokon. A nagyobb trófeák elhelyezésére egy külön garázst bérelt.

Az udvar különleges díszje pedig egy nagy kagyló volt, amit az elnök ugyancsak külföldről kapott ajándékba.⁷ A házát a közelmúltban adták el, egy barcsi állatorvos vette meg. Jelenleg – 2014-ben – még lakatlan.

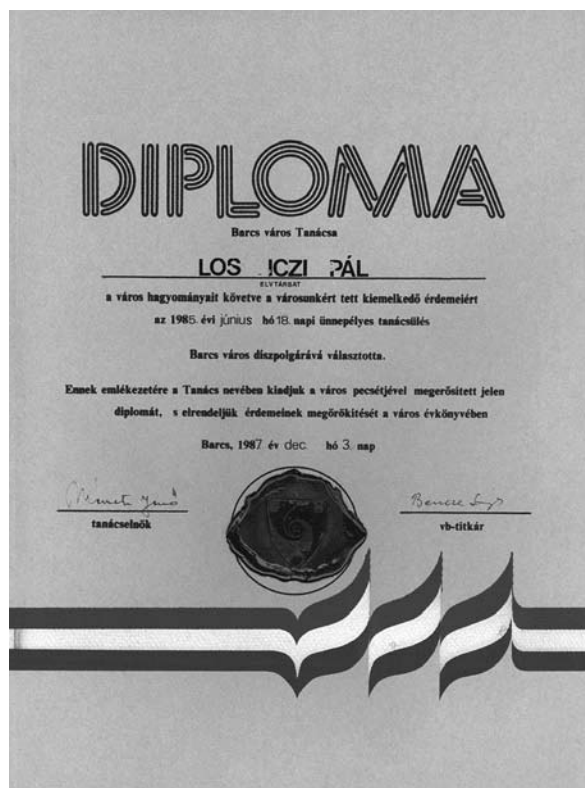
Az államfői kitüntetések 2004-ben a Somogy megyei múzeumba kerültek, a szőnyeget, más értékeket valószínűleg az unokák vitték el. Az óriás kagyló pedig immár a barcsi állatorvos udvarán díszjeleg.

Losonczy Pál a barcsi Béke utcai temetőben néhai földijei körében nyugszik. A volt elnökre a helybeli ismerősei úgy tekintenek, hogy „ő csak egy báb volt Kádár mellett, még nem is tegeződtek.” A családra tisztelettel emlékeznek. Utólag is nagyra tartják becsületességüket, tisztességüket: „...mert ez nem használta ki, amit ki lehetett volna éppen használni. Sőt, a mostani úrgazdagokhoz képest is a Losonczyék, az semmi.” – mondják. Losonczy Pálnéra különös szeretettel gondolnak. „Annuska egyszerűen öltözködött, nem volt flanc, parádé itthon. Nem is nagyon ment sehova...”

Már nem kérdezzhetjük meg Losonczinétól, milyen „munkakör” volt az egykori „utazó” államfő feleségének lenni, mit jelentett a protokolláris elvárásoknak megfelelni. Ez a viszonylat néhány szűkszavú sajtóhír ceremóniális részletén kívül múzeumi fényképeken, illetve az elnök feleségeként kapott protokolláris kitüntetésében tárgyasult. Losonczy Pálné, az ország néhai első asszonya emlékére a Rippl-Rónai Múzeum újkortörténeti gyűjteményében – az államfői kitüntetések mellett – az alább ismertetésre kerülő négy kitüntetés őrzi.

6 Varga Éva: Érdem és protokoll. Államfői kitüntetések a Somogy megyei múzeumban. = Numizmatikai Közönlöny. Főszerk.: Torbágyi Melinda. Bp., 2013. 117. p.

7 Az államfői kitüntetései – az ajándéktárgyak nélkül – végül 2004-ben a Somogy megyei múzeum tulajdonába kerültek. Ld. erről uo. 117. p.

Losonczi Pált 1985-ben Barcs díszpolgárává választották. Ennek emlékét őrzi Barcs város kulcsát szimbolizáló ezinmázás Zsolnay kerámia, valamint az adományozás tényét megőrkítő díszpolgári oklevél (Fotó: Horváth Péter, 2014.)

Losonczi Pál egykori lakóháza a barcsi Semmelweis utcában (Fotó: Gyurákovics Norbert, 2014)

Iráni¹ Fiastyúk (avagy Haft Peykar) Rend I. fokozata (1969. december 1.)²

Kapta: Losonczi Pálné, aki 1969 novemberében férje kíséretében Indiába, majd Iránba utazott.

Kizárólag nőknek adományozható, háromfokozatú kitüntetés. 1957-ben alapította Mohammad Reza Pahlavi Aryahmer³, iráni sah különleges elismerést érdemlő, magas rangú hölgyek megbecsülésének kifejezése céljából. A kitüntetés a Qaiar dinasztia alapította Nap Rendet váltotta fel, amelyet ugyancsak nőknek adományoztak. A sah második feleségéről (Soraya Esfandiary-Bakhtiari) nevezték el. Soraya perzsa női név a Fiastyúk csillagképre utal. 1979-ben, a sah bukása után a kitüntetést eltörölték, illetve a királyi család rendjele maradt. Nagymestere Farah Pahlavi, a sah harmadik felesége és özvegye.

Adományozta: Mohammad Reza Pahlavi Aryahmer (1919–1980), Irán sahinsahja

A rend jelvénye: Aranyból készült medalion, körülötte kettős hurok díszítés, melyeket fehér zománcozott, kis kagyló alakú minták fognak össze. A központi medalion sötétkék zománcozású, rajta briliánssal díszített hét arany csillag helyezkedik el. A kék alapú medalliont 24 arany virággal díszített fehér zománc gyűrű szegélyezi. A jelvény tetején a stilizált Pahlavi korona, amelyet zománcozással, drágakövekkel (karbunkulussal és briliánssal) díszítettek.

Színei: fehér kék csíkkal

Érem (medál): Aranyból készült medalion, körülötte kettős hurok díszítés, melyeket fehér zománcozott, kis kagyló alakú minták fognak össze. A központi medalion sötétkék zománcozású, rajta briliánssal díszített hét arany csillag helyezkedik el. A kék alapú medalliont 24 arany virággal díszített fehér zománc gyűrű szegélyezi. A jelvény tetején a stilizált Pahlavi korona, amelyet zománcozással, drágakövekkel (karbunkulussal és briliánssal) díszítettek. Függesztő szemmel kapcsolódik a vállszalaghoz.
Méret: sz.: 54 mm; m.: 53 mm

Vállszalag: Fehér moire a szalag két széléhez közeli két kék csíkkal, a szalag felső harmadában a Fiastyúk csillagkép 7 csillagjának hímzésével díszítve. A szalagot textilgyűrű rögzíti, amelyen a medál függ. A szalag 2 rojtos arany bojtban végződik.
Méret: h.: 176 cm; sz.: 6 cm; bojt h.: 13 cm

Csillag: A medállal megegyező, csak nagyobb, a hátoldalon tüvel.
Méret: d: 6,7 cm; tű: 6 cm; m.: 1,6 cm

Miniatúr: nincs

Rozetta: nincs

Doboz: Kék műanyag borítású, a fedél – amelyet közepe az arany színű Pahlavi korona díszít – nem leemelhető, egy zárral csukódó. A doboz teteje fehér selyem bélésű, az alja szarvasbőr borítású, a csillag számára kialakított mélyedéssel. A szarvasbőr borítású fa lemez levehető, alatta drapp moire-val bélelt rekesz van kialakítva a vállszalagos kitüntetésnek. A doboz fedelén (belül) felirat: Arthus Bertrand – Paris
Méret: h.: 27,5 cm; sz.: 16 cm; m.: 7,5 cm

Okiratok:

Adományozó okirat: Az iráni Pahlavi-dinasztia szárazpecsétjével a fejlécen, alatta arab felirat az adományozásról. Kézzel írt arab szöveg a sah aláírásával.
Méret: 23,7×32 cm

Viselési engedély: barna műbőrbe kötött igazolvány, 1969. december 1. dátummal
Méret: 6,8×9,2 cm

Anyag: arany, briliáns, karbunkulus

Technika: brillantírozás, zománcozás, préselés, szegcseles

Készítő: Arthus Bertrand – Paris

Kapták (többek között):

Soraya Esfandiary-Bakhtiari hercegnő (1. osztály, 1957)
Farah Pahlavi császárnő (1. osztály, 1959)
Beatrix holland királynő (2. osztály, 1963)
II. Margit dán királynő (2. osztály)

Becsült érték: 4500-9000 USD

Irodalom:

Öfelsége Farah Pahlavi: A sah felesége. Az utolsó iráni királyné emlékiratai. Fordította: Pacskovszky Zsolt. Bp., Ulpius-Ház Könyvkiadó KFT, 2004. I-II. k.

Magyar Közlöny. 1969. december 19.

http://www.najafcoins.com/Pahlavi_Ghajar_Dec.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/Order_of_the_Pleiades_%28Iran%29

Érem

Érem a vállszalagon

Adományozó okirat

Csilag

AZ ELNÖKI TANÁCS ELNÖKÉNEK FELESÉGE, LOSONCZI PÁLNÉ KITÜNTETÉSEI

- 1 Irán legújabbkori története 1921-1979-ig szinte azonos a Pahlavi dinasztia történetével. A második világháború idején, 1941-ben a britek és szovjetek megszállták az országot, 1944-ben a német-barát sahot pedig lemondásra kényszerítették. Irán kőolajkészlete miatt időről időre a nagyhatalmak „érdeklődésére” tarthat számot. Az 1960-as évektől az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság hathatós támogatását élvezve a sah egyre diktatórikusabban kormányzott, ugyan számos reformot vezetett be, de elhibázott föld-reformja, gazdaságpolitikája, valamint nagyhatalmi törekvései az országot számos konfliktusba keverik. Uralma végül 1979-ben az iráni forradalomba torkollott. Különböző csoportok több mint egy éves küzdelme után végül iszlám köztársaság alakult Khomeini ajatollah vezetésével, aki a tömegek támogatását is élvezte.
- 2 Magyarország 1939-ben vette fel a diplomáciai kapcsolatokat Iránnal (Törökországból akkreditált követtel), melyet 1951-ben megújítottunk, nagyköveti szintre emeltünk és megnyitottuk nagykövetségünket Teheránban. Az 1979-es iszlám forradalom győzelmét követően Magyarország azonnal elismerte az újonnan létrejött Iráni Iszlám Köztársaságot.
- Losonczi Pál 1969-ben november 10-21 Indiába és Iránba látogatott. Losonczi Pállal utazott felesége is. Az utazó delegáció tagja volt dr. Timár Mátyás, a Miniszttertanács elnökhelyettese, dr. Házi Vencel külügyminiszter-helyettes, Asztalos Lajos kohó- és gépipari miniszterhelyettes, Molnár János művelődésügyi miniszterhelyettes. Az utazás célja az kapcsolatok bővítése és hatékony továbbfejlesztése volt. India felé tartva útjukat megszakították Moszkvában. November 10-16 indiai látogatás tárgyi emléke volt a gyűjteménynek: teás készlet, Giri elnök, Indira Gandhi portréja. Ezután látogattak az Iráni Császárságba (1969. november 16 – 21), melyre Mohammad Reza Pahlavi Aryahmer (Irán sahsahja=királyok királya) meghívására került sor. 1966 szeptemberében ugyanis a sah járt Magyarországon. A diplomáciai szokás szerint Losonczi Pálnét is kitüntették (Haft Peykar Rend), az elnököt számos értékes ajándékkal halmozták el. Irán fennállásának 2500. évfordulója (1971) alkalmából kiadott (színarany) emlékérem, Teherán város kulcsa (arany), Persepolisből való kő (másolat), sőt, a tárgyak közt szerepelt egy Losonczi Pált ábrázoló perzsaszőnyeg is. Ezek a tárgyak múzeumunkban voltak, 2006-ban nem kerültek vissza.
- Sajtóhír szól arról, hogy Palbod művelődésügyi miniszter a Perzsa Enciklopédia I. kötetével ajándékozta meg a magyar államfőt. Losonczi Pál az elsők között kapta meg az értékes könyvet. (Ez a kötet nem volt része a múzeumi gyűjteménynek.)
- Az iráni helyi médiák kiemelten foglalkoztak Losonczi Pál látogatásával, kiemelik: a tárgyalások eredményeként bővülnek az ország kulturális és gazdasági kapcsolatai. A tárgyalások folyamánként 1968-ban Kulturális Együttműködési Egyezmény, 1972-ben pedig Műszaki-Tudományos Együttműködési Egyezmény kötetet.
- 3 Mohammad Reza Pahlavi (1919 – 1980) Perzsia (Irán) utolsó sahja (1941 – 1979.), Reza Pahlavi gyermeke volt. Fiatalon, apja lemondása után került trónra, felnöve pedig feltétlen Amerika- és Izrael-barátságot tanúsított a hidegháború során. 1960-as években látványos enyhülés következett be a sah belpolitikájában,

amit afféle „felvilágosult abszolútizmusként” tartanak számon. Ebben az időben számos népjóléti intézkedés született. 1962-ben a sah meghirdette az ún. „fehér forradalmat”. Ennek keretében földosztásba, illetve erdő- és legelőállamosításba kezdtek. Rése volt a reformnak az analfabetizmus felszámolására indított „harc”, illetve az erőteljes iparfejlesztés. Az intézkedéssorozat legfontosabb pontja, a földreform súlyos következményekkel járt. Ellenezte a siíta „egyház”, a legnagyobb földbirtokos. A szervezetlenség miatt az immár központi vízelosztást nélkülöző, szétszabdalt birtokrészek nagy része elsorvad. Az iráni parasztság jelentős hányada a városokba áramlott, az ország pedig hamarosan mezőgazdasági importra szorult.

Mohammad Reza Pahlavi 1967. október 26-án Teheránban hivatalosan is császárrá, vagyis a „királyok királyává” (sáhansáh) koronáztatta magát, és az egyúttal megkoronázott feleségét, Farahot az iszlám időszakában ismeretlen sáhbanu (császárné) címmel ruházta fel. Apja nyomdokain haladva a sah mindinkább az óperzsa kor nagyságát, különösen a birodalomalapító, Nagy Kúrosz emlékét használta fel reprezentációs célokra. 1971-ben, „Irán 2500. születésnapján” (a dátumot Kúrosz halálához képest számították ki) az évforduló tiszteletére megrendezték a híres, dollármilliókat felemészítő perszeopoliszi partit Perszeopolisz és Paszargadai környékén, ahol a luxussátrakban számos külföldi vezető is tiszteletét tette (többek között Spiro Agnew amerikai alelnök, Fülöp edinburgh-i herceg, Josip Broz Tito jugoszláv és Nicolae Ceaușescu román diktátorok, Balduin belga, Huszejn jordán és II. Moshoeshoe lesothói király, Haile Szelasszié etióp császár stb.). Mindemellett 1975/2505-ben új, birodalmi időszámítást vezettek be, melynek az alapító Kr. e. 529-es halála volt a kezdőpontja.

Eközben külpolitikai tekintetben is változás állt be, a sah nyitott a Szovjetunió felé is. Miután 1971-ben a britek végleg kivonultak a Perzsa-öbölből, Mohammad eltökölte, hogy Iránt a térség meghatározó hatalmává teszi. (Ehelyett számos konfliktusba keveri.) 1973-ban kitört az első olajárrobbanás. Az arab államok bojkottálták Izraelt és az Egyesült Államokat, amiből Irán óriási hasznot húzott. Olajkincsére jelentősen megnőtt a kereslet. Mindebből azonban csak nagyon mérsékelt életszínvonalbeli javulás volt tapasztalható a mindennapokban. Ráadásul a fehér forradalom hatására Irán mezőgazdasági importra szorult, mi több, egyenesen hitelfelvételre és adóemelésekre kényszerült. Az elégedetlenség fokozódása 1978-ra a sahnak komoly ellenzéke szerveződött vallási (Homeini ajatollah radikálisai és Sariatmadari ajatollah mészékeltejei), értelmiségi és urbánus (Nemzeti Front), illetve militarista (a feléledt Tude, az anarcho-bolsevik Modzsahedin-e Halk, illetve a rasszista Fedáján) berkekben. A sah tétre belátta, hogy helyzete tarthatatlan.

Szekuláris, az iráni iszlám civilizáció ellenében folytatott politikája és hibás, pazarló gazdasági döntései révén diktatórikus rendszerre mind komolyabb ellenzékre talált, amely az iráni forradalom keretében 1979-ben megbuktatta őt. Emigrációban (Kairó) halt meg röviddel később.

Losoncziék a sahnál – Teherán, 1969. november 22. Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke, a magyar delegáció vezetője és felesége Reza Pahlavi sah-hal beszélgetnek a Golestan palota üvegtermében a magyar delegáció Teheránban tett hivatalos látogatásakor. MTI Fotó: Molnár Edit

Finn Fehér Rózsa Rend nagykeresztje (női) (1971. augusztusa)

Az elnöki tanács elnöke az 1969-es finn látogatás visszonzására – felesége kíséretében – 1971-ben utazott Finnországba. Ez alkalommal került sor a kitüntetés átadására.

Általános érdemrend. Hazaiaknak különleges érdekért, külföldieknek Finnországgért teljesített érdemek elismeréseként kerül kiadásra.

A Fehér Rózsa Érdemrendet 1919. január 28-án báró Carl Gustaf Mannerheim régens alapította, majd módosította 1919. május 16-án. A jelenleg érvényben levő rendelet 1940. június 1-jétől datálódik. Azóta is folyamatosan adományozzák. December 6-a, Finnország függetlenségének napja az érdemrend ceremónia napja.¹

Az érdemrend adományozásával egy ítélőtábla foglalkozik, amely a kancellárból, a kancellár helyetteséből és legalább négy más tagból áll. Az rend nagymestere a finn elnök.

A rend válszalagja (és szalagjai): egyszínű sötétkék selyem.

Az érdemrendnek öt fokozata van: a nagykereszt, a parancsnoki első osztály, a parancsnoki, a lovagi első osztály és a lovagi. A rendhez tartozik a Finn Fehér Rózsa Jel, amelyet csak nők kaphatnak meg.

Kapta: Losonczy Pálné

Adományozta: dr. Urho Kaleva Kekkonen², a Finn Köztársaság elnöke

A rend jelvénye: Arany szegélyű, fehér zománcozású György-kereszt, a kereszt szárai között kardot tartó finn oroszlánokkal. Arany szegélyű, kék középmedalionban arany heraldikai rózsza.

Színei: kék, fehér

Érem (medál): Arany szegélyű, fehér zománcozású György-kereszt, a kereszt szárai között kardot tartó finn oroszlánokkal. Arany szegélyű, kék középmedalionban arany heraldikai rózsza. A hátlap képe ugyanaz a középmedalion nélkül.

Méret: kereszt sz.: 5,4 cm, m.: 5,9 cm akasztó h.: 1,7 cm

Anyag: arany; díszítés: kék, fehér zománc

Válszalag: középkék ripsz szalag, a két vége farkasfog mintára vágva, a végétől 10 cm-re szalaggyűrűvel összefogva. A szalaggyűrűhöz akasztószemmel kapcsolódik a medál.

Méret: h.: 182 cm; sz.: 11,2 cm

Csillag: nincs³

Miniatúr: nincs

Rozetta: nincs

Doboz: Középkék műbőr borítású, téglatest alakú, elől réz kapoccsal záródó fa doboz, a doboz teteje a rózsza arany színű rajzolatával díszítve. A fedél fehér selyem béléssel borítva, közepén a kitüntetés készítő ékszerész nevével (A. Tillander). A doboz alja papírral bélelt, egy fekete bársonnyal bevont fa betétlap a jelvény elhelyezésére szolgál.

Méret: h.: 24,5 cm; sz.: 15,5 cm; m.: 6 cm

Okiratok:

Adományozó okirat:

Finn nyelvű nyomtatott szöveg, fejlécén emblémaként a rend láncos változata a csillaggal. 1971. augusztus 20. keltezéssel Losonczy Anna asszonynak felirattal, ragasztott szárazpecséttel, Kekkonen elnök aláírásával.

Méret: 22,5 cm×38 cm

Viselési engedély: Írógéppel kitöltött nyomdai előállítású fehér kartonlap piros műbőr tokban, Budapest, 1971. október 5. keltezéssel

(megj.: az engedélyen a „Finn Fehér Rózsa Lovagrend nagykeresztje elnevezés szerepel. Az adományozásról egyébiránt a Magyar Közlöny 1971. október 13-i, 79. számában olvashatunk.)

Méret: 8×11,5 cm

Anyag: aranyozott ezüst, ezüst, zománc

Technika: préselés, zománcozás

Készítő: A. Tillander, finn állami ékszerész

Kapták (többek között):

Alexandra, Frederiksborg grófnője (Dánia)

Benedikte hercegnő (Dánia)

Becsült érték: 1000 €

Irodalom:

Somogyi Néplap. 1971. augusztus 23-29.

<http://www.coins-la-galerie-numismatique.com>

1 Finn rokonaink története itthon kevésbé ismert, noha a finn-magyar baráti kapcsolatok a két állam kapcsolatának hivatalos szintre emelkedésénél jóval korábbra nyúlnak vissza. Arra az időszakra, amikor mindkét nemzet a tudomány, a művészet és az irodalom eszközével alapozta meg önállóságát. A független finn állam közel 700 éves svéd, illetve 1809-ben kezdődő orosz fennhatóság éveit követően, nem sokkal a bolsevik forradalom után, 1917 december 6-án jött létre. Magyarország pedig a trianoni békekötéssel nyerte el önállóságát. A magyar képviselet már 1928 óta működött Finnországban, Finnország pedig 1934-ben nyitotta meg magyarországi követségét.

Az 1918-as finn polgárháború évekre meghatározta az ország politikai irányvonalát. Finnország az orosz fennhatóság után német érdekszférába került.

AZ ELNÖKI TANÁCS ELNÖKÉNEK FELESÉGE, LOSONCZI PÁLNÉ KITÜNTETÉSEI

A II. világháború idején Finnország kétszer is harcolt a Szovjetunió ellen. Először az 1939-1940-es téli háborúban (segítséget kapott többek között Svédországtól, illetve egy zászlóaljnyi önkéntest Magyarországtól is), majd 1941 és 1944 között (Németország jelentékeny segítségével). Ezt követte a Lappföldi háború 1944-1945-ben, amikor Finnország kivonulásra kényszerítette a németeket az országból.

A II. világháború következtében Finnország jelentős területeket veszített. Ezek egy részén szervezték meg a szovjet Karéliát, más részét a leningrádi, illetve a murmanszki területhez csatolták.

A II. világháború után Finnország a Szovjetunió és a nyugati országok között ütközőzóna. Társadalmi berendezkedése nyugati mintát követett, katonailag azonban kiszolgáltatott volt a Szovjetunióknak. A Szovjetunió összeomlása után Finnország is önállóan választhatta meg fejlődésének útját. 1995-ben csatlakozott az Európai Unióhoz, 2002-ben pedig az elsők között tért át az [euro](#) használatára.

- 2 Dr. Urho Kaleva Kekkonen (1900 – 1986) finn politikus, miniszterelnök, köztársasági elnök.

A Helsinki Egyetemen magánjogot tanult, 1928-ban szerzett diplomát, 1936-ban doktori fokozatot. Az 1920-as évektől mint jogász egyre szorosabb kapcsolatba került az agrármozgalommal, 1927-32 között a Mezőgazdasági Minisztérium tisztviselője, 1936-56 közt az Agrárpárt (későbbi nevén Centrumpárt) parlamenti képviselője volt. Kezdetben határozott szovjetellenes álláspontot képviselt (1940-ben másodmagával ellenezte, hogy bármely finn területet átengedjenek a Szovjetunióknak). 1943-ban azonban fel-

ismerte, hogy Németország el fogja veszíteni a háborút, s arra a következtetésre jutott, hogy Finnországnak a baráti semlegesség politikáját kell folytatnia a Szovjetunióval, ha meg akarja őrizni függetlenségét.

1936-tól kezdve többször miniszter, majd 1950-56-ban miniszterelnök volt. Paasikivi elnök halála után 1956-1981 között ő volt Finnország államfője. A Szovjetunió irányában folytatott óvatos, de baráti politikát a Paasikivi-Kekkonen irányvonalnak nevezték el.

Kekkonen a skandináv államok semlegességét hirdető politikájával nagy tekintélyt szerzett. 1962-ben és 1968-ban is megválasztották, 1973-ban pedig a parlament 4 évvel meghosszabbította a harmadik hivatali ciklusát. 1978-ban újból ő lett az államfő, e tisztségről – megromlott egészsége miatt – 1981-ben mondott le. Neve összeforrt a békés egymás mellett élés és a népek közötti bizalom megteremtéséért folytatott küzdelem politikájával. E tevékenységének betetőzése volt 1975-ben az első európai biztonsági és együttműködési konferencia megszervezése Helsinkiben. Egy 2004. évi televíziós műsor nézői az egyik legnagyobb finn személyiségnek nyilvánították.

Kekkonen többször járt Magyarországon. Először sportolóként 1929-ben. Államfőként 1963-ban nem hivatalos látogatásra érkezett, majd 1969-es hivatalos látogatása után 1975-ben Jugoszláviába jövet-menet tett látogatást ismét Kádár Jánosnál és Losonczi Pálnál. 1976. november 17-20. ismét Magyarországon járt.

- 3 A kitüntetéshez tartozó csillag már a múzeumi letét alkalmával, 1988-ban is hiányzott.

Magyarai Kormánytanácsban Pálmáné mellett Pálmáné Pálné
Pál Losonczié j. néni emlékére emlékeztető
szoborállítására

Helsinki, 23. 8. 1971 *Pálmáné Pálné Losonczié*

Dedikált fotó a Kekkonen házaspárról (1971)

Érem

Adományozó okirat

Komplett kitüntetés

AZ ELNÖKI TANÁCS ELNÖKÉNEK FELESÉGE, LOSONCZI PÁLNÉ KITÜNTETÉSEI

Fülöp-szigeteki¹ Gabriela Silang Rend
(1982. június 21-25.)

Kapta: Losonczi Pálné férjével tett Fülöp-szigeteki látogatása alkalmával.

A legmagasabb külföldi hölgyeknek adományozható polgári kitüntetés. (Nő államfők, ill. államfők feleségei kapták.) Alapításáról nincs adatunk. Névadója az ország függetlenségéért harcoló XVIII. századi szabadsághős, Gabriela Silang². Egy fokozata van. A viselési sorrendben a 3. helyen áll.

Adományozta: Ferdinand Marcos (1917-1989) elnök (1965-1986)³ Losonczi Pál 1982. június 21-25. hivatalos, baráti látogatása alkalmával. (Ugyanekkor járt Losonczi Burmában is. Útja során érintette az Üzbég SzSzk-ot, Thaiföldet, Indiát, az Egyesült Arab Emírségeket. Az utazás során vele tartott felesége is.)

A rend jelvénye: Nyolcágú, kalászbokból álló arany csillag, közepén a rend névadójának monogramjával, amelyet levélornamentika vesz körül.

Színei: vörös-sárga-kék csíkok

Érem (medál): Nyolcágú, kalászbokból álló arany, virág alakú csillag, a fehér zománczott középmedalionban a rend névadójának monogramjával, amelyet fehér zománczott levélornamentika vesz körül. A medál babérkoszorúval és függesztő szemmel kapcsolódik a szalaghoz. Hátlapja közepén az ország címere helyezkedik el, körülötte kék gyűrűben körfeliratban a kitüntetés neve arany betűkkel „Order of Gabriela Silang” Alul apróbetűs vésett felirat: „EL ORD” JUTUPAZ JR Méret: d.: 5,1 cm koszorú: d₁: 2,4 cm; d₂: 1,8 cm Anyag: arany

Vállszalag: Közepén vörös, a két szélén egy sárga és egy kék csíkkal díszített, rojtokban végződő ripsz szalag. A masnit 3 szalagdarab egymásra helyezéssel, vörös selyemszalaggal összekötve és azt a vállszalagra csomózva alakították ki. Méret: h.: 200 cm; sz.: 10 cm

Csillag: A medál hasonmása. Díszítése kidolgozottabb. A hátlap is megegyezik a medáléval. Tüvel rögzíthető. Méret: d: 8,3 cm; tű h.: 4 cm Anyag: arany

Miniatűr: nincs

Rozetta: nincs

Doboz: Lakkozott fa doboz. Fedelén arany színű lemezen vörös betűkkel gravírozva a kitüntetés neve „Order of Gabriela Silang”, felette fém korongon zománcozással, ragasztással az elnöki pecsét⁴ látható. A doboz belseje vörös bársonnyal bevonva, a szalag számára megfelelő mélyedés kialakítva. A doboz fede-

lét két oldalon szalaggal erősítették az aljzathoz. Méret: h.: 47 cm; sz.: 31,5 cm; m.: 5,2 cm

Okiratok:

Adományozó okirat: nincs

Viselési engedély: Nyomdai, írógéppel kitöltött fehér papírlap műanyag tokban, 1982. augusztus 31. dátumozással.

Méret: 8×11,2 cm

Anyag: arany

Technika: zománczott, préselt, ragasztott

Készítő: nincs adat

Kapták (többek között):

Zsófia spanyol királyné (1974)

Imelda Marcos

Becsült érték: nincs adat

Irodalom:

Magyar Közlöny. 1982. szeptember 7.

Somogyi Néplap. 1982. június 17.; 22-27.

http://en.wikipedia.org/wiki/Gabriela_Silang

http://en.wikipedia.org/wiki/Orders,_decorations,_and_medals_of_the_Philippines

<http://www.medals.org.uk/philippines/philippines043.htm>

<http://mlq3.tumblr.com/post/185130150/first-lady-imelda-romualdez-marcos-the-companion>

- 1 Ferdinand Magellán, spanyol szolgálatban álló híres portugál utazó fedezte fel 1521-ben és II. Fülöp spanyol királyról nevezte el és a spanyol korona javára gyarmatosította a szigetcsoporthoz. A spanyol-amerikai háború során a területet Spanyolország elvesztette és 1898-ban az Amerikai Egyesült Államok igazgatása alá került. A második világháború során Japán megszállta a Fülöp-szigeteket. Japán veresége után az ellenőrzés megszűnt az amerikai csapatok és az 1944-ben és 1945-ben működött fülöp-szigeteki felszabadító mozgalom erői között. Az Amerikai Egyesült Államok 1946. július 4-én ismerte el a Fülöp-szigetek függetlenségét.
- 2 **María Josefa Gabriela Carino Silang** (1731–1763) Ilocano tartomány szabadsághősének, Diego Silangnak a felesége volt. Miután Diego Silangot 1763-ban meggyilkolták, ő lett a felkelők vezére. Négy hónap múltán elfogták és kivégezték.
- 3 Marcos a Fülöp-szigetek 10. elnöke volt. Az infrastruktúra fejlesztése és a diplomácia területén sikereket könyvelhetett el, de kormányzását a korrupció, zsarnokság, nepotizmus, politikai elnyomás és az emberi jogok megsértése jellemezte. Kormányzása alatt kiépült személyi kultusza, 1983-ban kormányzata érintett volt fő politikai ellenfele, Benigno Aquino meggyilkolásában. Mindez egymáshoz fűződő események láncolatát indította el, egy csalákkal tarkított elnökválasztásra is sor került; ez vezetett végül az 1986-os forradalomhoz és Marcos hawaii száműzetéséhez.
- 4 Kör alakú kék pajzsra a nyolc sugarú aranysárga Fülöp-szigeteki nap, rajta piros, egyenlő oldalú háromszögben aranysárga tengeri szörny (oroszlán / Ultramar) mancsában kardot tartva. Az egyenlő oldalú háromszög sarkaiban ötágú aranysárga csillag (Luzon, Visayas, és Mindanao, a három legnagyobb szigetcsoporthoz utal) A kék pajzsot apró ötágú aranysárga csillagok szegélyezik, a csillagok száma megegyezik a Fülöp-szigeteki Köztársaság tartományainak számával (70 körül). A címet fehér zománczott arany szegélyű gyűrű övezi, melynek felső íve arany betűkkel az alábbi szöveget tartalmazza: „Sagisag ng Pangulo ng Pilipinas” (A Fülöp-szigetek elnökének pecsétje), az alsó íven három ötágú aranysárga csillag.

Érem (előoldal)

Érem (háttoldal)

Vállszalag

Csillag

Doboz az elnöki pecséttel

Marcos házaspár

**Portugál Becsületrend (Jótekonysági / Önkéntességi Érdemrend)¹
nagykeresztje (1982. november 3.)²
Grã-Cruz da Ordem de Benemerência**

A legmagasabb polgári érdemrend Portugáliában. 1927-ben alapították oktatási és karitatív érdemek elismerésére. Külföldi állampolgárok és intézmények is kaphatták az ország haladásának és jólétének szolgálatáért. 1929-ben szétvált az oktatási és a karitatív érdemek elismerése. 1962-ben az adományozható érdemek körét annyira kiszélesítették, hogy 1976-ban „becsületrendnek”, érdemrendnek nevezték át. Klasszikusan felépített kitüntetés, öt osztálya van: nagykereszt, nagytiszti kereszt, parancsnoki kereszt, tisztii kereszt és érdemérem.

Kapta: Losonczy Pálné

Adományozta: Antonio Ramalho Eanes portugál köztársasági elnök (1935-), akinek nevéhez a mintegy fél-évszázados katonai diktatúra után a portugál demokratikus fordulat köthető.

A rend jelvénye: Kétoldalas jelvény. Formailag egy kék zománcozású, brillantírozott arany szegéllyel díszített villásvégű talpas kereszt. Az avers középmedalionja arany babérkoszorúban helyezkedik el, melynek közepén ötágú arany csillag látható, körülötte fehér zománc gyűrűben körirat: Benemerencia (Jótekonyság v. Önkéntesség). A revers középmedalionja brillantírozott arany keretben helyezkedik el, közepén a portugál címer, körülötte kék zománcozott gyűrűben arany betűs körirat – Republica Portuguesa (Portugál Köztársaság) – olvasható.

Színei: sárga-fekete

Érem (medál): Kék zománcozású, brillantírozott arany szegéllyel díszített villásvégű talpas kereszt. Az avers középmedalionja arany babérkoszorúban helyezkedik el, melynek közepén ötágú arany csillag, körülötte fehér zománc gyűrűben körirat: Benemerencia (Jótekonyság v. Önkéntesség). A revers középmedalionja brillantírozott arany keretben helyezkedik el, közepén a portugál címer, körülötte kék zománcozott gyűrűben arany betűs körirat Republica Portuguesa (Portugál Köztársaság) olvasható. A jelvény horizontális füllel egy zöld zománcozású arany babérkoszorúhoz kapcsolódik. Mindez egy, a szalag átfűzésére szolgáló függesztő elemmel a szalaghoz csatlakoztatható. Méret: Kereszt a medalionnal d: 5,5 cm; babérkoszorú d₁: 2,9 cm; d₂: 3,5 cm
Anyag: aranyozott ezüst

Vállszalag: fekete-sárga-fekete ripsz szalag, anyagából szalaggal megkötött masnival, a szalag vége farkasfogra vágott
Méret: h.: 180 cm; sz.: 10 cm

Csillag: Egyoldalas, külleme megegyezik a jelvény előoldalával. Kivitele domború. Csavarozással két réteget illesztettek össze: arany alapra került a zománcozott aranszegélyű kereszt, s a két réteget a középmedalionnal fogatták össze. A csillag hátlapján tú a rögzítéshez. A tú forrasztásánál domború betűkkel a kitüntetés készítőjének neve látható.

Méret: d.: 6,9 cm; m.: 1,6 cm; tú h.: 6 cm

Anyag: aranyozott ezüst

Miniatűr: a rend jelvényének kicsinyített mása (egyoldalas) fekete-sárga-fekete ripsz szalagon

Méret: medál d: 1,6 cm; koszorú d₁: 0,8 cm; d₂: 1,1 cm; szalag h.: 13,5 cm; sz.: 1,2 cm

Rozetta: műanyag gombon stilizált arany színű szalag, rajta fekete-sárga-fekete szalagból rózsza.

Méret: gomb d: 1,5 cm; a stilizált szalag h.: 1,8 cm, sz.: 0,6 cm, rózsza d: 1,0 cm

Doboz: Barna, kigyóbőr utánzatú műbőrrel bevont fa doboz, a fedélen arany színnel a portugál címer. A fedél belseje fehér selyem bélésű, közepén arany betűkkel a készítő neve, címe (Frederico Costa Ld Fabrica de Condecoraqaes Rua De S. Juliao, 110-39 Lisboa) olvasható.

A doboz alja fehér műbőrrel bélelt. A rozetta, a miniatűr és a csillag számára helyet alakítottak ki egy fából készült, bordó bársonnyal bevont lapon.

Méret: h.: 27,3 cm; sz.: 13,2 cm m.: 4 cm

Okiratok:

Adományozó okirat: Fehér nyomdai biankó papírlap. Felül, közepén Portugália domború pecsét címerével. A bal felső sarokban a rend színes jelvényével. Az adományozott személy neve, a fokozat megjelölése és a dátum kézzel kitöltve. Az okirat a rend szárazpecsétjével, kancellárjának aláírásával hitelesítve. Megj.: Az okirat dátuma jóval későbbi az adományozásnál: 1984. január 4.

Méret: 23,8 cm×32,4 cm

Viselési engedély: Fehér kartonlap piros műbőr tokban, Budapest, 1982. november 3. keltezéssel (megj.: az engedélyen a „Becsületrend nagy keresztje” elnevezés szerepel. Az adományozásról a Magyar Közlöny 1982. november 16. számában olvashatunk.) méret: 8×11,2 cm

Anyag: aranyozott ezüst

Technika: zománcozás, brillantírozás, csavarozás, forrasztás, öntés

Készítő: Frederico Costa Ld
Fabrica de Condecoraqaes
Rua De S. Juliao, 110-39
Lisboa

Becsült érték: egy nagytiszti fokozat aukciós ára 600 €

Irodalom:

http://pt.wikipedia.org/wiki/Ordem_do_M%C3%A9rito
<http://www.coins-la-galerie-numismatique.com/auction-xv/portugal/order-merit-416>
<http://www.ordens.presidencia.pt/?idc=187>
Magyar Közlöny. 1982. november 16.
Somogyi Néplap. 1982. szeptember 26-30.

- 1 Már a kapott kitüntetés elnevezése is számos bizonytalanság forrása. A viselési engedély és a Magyar Közlöny Becsületrendként említi, az adományozó okirat portugálul a jótékonyagra utal (van, aki a most divatos „Önkéntesség”-re érti), a egyes szakirodalmi utalások egyszerűen egy általános érdemrendként említik.
- 2 Losonczi Pál a portugál államfő 1979-es magyarországi látogatásának vizonzásaként 1982. szeptember 27-29-én Portugáliában járt felesége társaságában. Losonczi személyében először járt magyar államfő Portugáliában. A magyar államfő kíséretének tagjai: Ábrahám Kálmán építésügyi és városfejlesztési miniszter, Bajnok Zsolt államtitkár, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnöke, Szarka Károly külügyminiszter-helyettes, Melega Tibor külkereskedelmi miniszterhelyettes, Gazdik Ede lisszaboni nagykövet. A képviselt szakterületek megbeszélésein kívül Losonczi felkereste a portugál nemzetgyűlés (a Cortez) parlamenti csoportjainak vezetőit, végül találkozott Alvaro Cunhallal, a Portugál Kommunista Párt főtitkárával, valamint Mario Soares-zel a Portugál Szocialista Párt főtitkárával.

Váltszalag

Becsületrend a dobozában

Miniatűr

Csillag

Érem (előoldal)

Érem (háttoldal)

República Portuguesa

O Presidente da República

Grão-Mestre das Ordens Portuguesas

Confere a D. Anna Losonczy

o grau de

Grã-Cruz

da Ordem de Benemerência

Nos termos do Regulamento da mesma Ordem são-lhe concedidos as honras e o direito ao uso das insígnias que lhe correspondem.

Dado em Lisboa e Paços do Governo da República,
aos 4 de Janeiro de 1984.

Chanceler da Ordem,

In the shadow of the President Medals of Mrs. Pálné Losonczi, wife of the Presidential Council's president

ÉVA VARGA & NORBERT GYURÁKOVICS

A short essay was published about the medals of Pál Losonczi, which are owned by our museum (Varga Éva: Érdem és protokoll. Államfői kitüntetések a Somogy megyei Múzeumban. In Numizmatikai Közöny. Főszerk.: Torbágyi Melinda. Bp, 2013. 115-128 p.) It is a peculiar story, how the collection got into the museum's ownership. These medals are extraordinary from many points of view. On one hand, these medals are the most beautiful pieces of the Phaleristics. In 1988, when the collection was given to the museum, Pál Losonczi's medal-collection was the largest collection of medals by a Hungarian President after 1918. On the other hand, there had been no example of any medals, orders, ornaments – which were given after important public service – to become the treasure of the public. Presidential activity of Pál Losonczi was principally was restricted to develop international relations. His limits - within the State of the Party - was drawn by his travellings to abroad.

Medals, which were given during his international visits, are historical sources now. Under our examination lots of niceties were lightened. Now our main purpose is to elaborate the medal-collection of the wife of the former President. As a part of diplomatic protocol, Mrs. Pálné Losonczi often kept his husband's company during his external visits, when she also got prestigious medals. Contrary to the cult of the American first ladies, we mostly cannot remember even the names of the wives of the Presidents. Their personalities disappeared in the shadow, there are slightly no written or material objects, their portraits are quite hard to be drawn, almost impossible. In our opinion all of information about prize-winners belong to the verification of the objects. Our script tries to answer the question, who Mrs. Pálné Losonczi was with the technique of oral history. After it her four medals will be introduced professionally, which are held in our museum right now.